

Økonomisk kriminalitet

skapsovertredelser i den revidertes regnskap, i tillegg til straffeansvaret for mangelfull revisjon.

Bakgrunnen for dette er at revisor avgir en revisjonsberetning hvor det bekreftes at årsregnskapet er i samsvar med lov og forskrift, til tross for at det er feil i regnskapet som revisor burde ha avdekket ved den revisjonen som er grunnlaget for beretningen.

Straffeansvar vil bare være aktuelt der revisor ved en aktsom revisjon ville ha oppdaget regnskapsfeilene. Det er altså ikke snakk om et generelt straffeansvar for enhver feil i regnskapet. Et slikt medvirkningsansvar endrer ikke at det fortsatt er styret i selskapet som etter aksjeloven er ansvarlig for avleggelsen av årsregnskapet. Revisor er ikke ansvarlig for at feilene kommer inn i regnskapet, men den mangelfulle revisjonen som gjør at feilene ikke avdekkes, medfører at feilene opprettholdes i regnskapet og ikke blir korrigert, eventuelt at revisjonsberetningen ellers ville hatt et annet innhold.

Problemstillingen er om revisor i en slik situasjon har et medvirkningsansvar for

regnskapsfeilene generelt, eller om medvirkningsansvaret bare gjelder helt konkret hvor revisor aktivt har vært involvert i regnskapsbehandlingen før regnskapet ble avlagt.

Dette spørsmålet ble behandlet i straffesaken mot revisor i Finance Credit-saken. Ansvarlig revisor ble her dømt for grov uaktsom medvirkning til et regnskapsforhold, men ikke for de øvrige feilene i regnskapet. Det aktuelle regnskapsforholdet gjaldt en ufullstendig notetekst, hvor revisor etter samtale med klienten aksepterte at revisjonsteamets opprinnelige forslag til notetekst ble endret. Endringen medførte mindre grad av spesifisering i noteteksten, slik at den ble ufullstendig og ikke tilfredsstilte lovens krav til noteopplysninger.

Videre er dette spørsmålet også til behandling i straffesakene mot revisorene i Sponsor Service, som fortsatt verserer i rettsystemet. I tingretten ble begge revisorene frifunnet for medvirkning til regnskaps- overtreddelsene, med til dels forskjellige begrunnelser. Spørsmålet skal opp til ny behandling i lagmannsretten senere i år, og vil forhåpentligvis få sin endelige avklaring i løpet av høsten.

Avslutning

Oppsummeringsvis viser gjennomgangen at de fleste sakene hvor medvirkningsansvaret har vært til behandling, gjelder grove og bevisste medvirkningshandlinger fra rådgiverens side. Rettslig sett skal det imidlertid atskillig mindre til før medvirkningsansvaret kan bli aktuelt. Samfunnet stiller høye krav og har store forventninger til rådgiverens opptreden, og vi ser at brudd på den tilliten dette innebærer blir vektlagt i skjerpene retning av domstolene.

Det blir i slike saker stort sett idømt ubetingede fengselstraffer, med mindre det foreligger særlige forhold, som oftest knyttet til sakens alder. I tillegg blir det idømt høye bøter, og det kan være aktuelt med inndragning. Videre vil det også kunne bli idømt rettighetstap, som innebærer at man mister retten til å drive næringsvirksomhet som advokat/revisor/regnskapsfører for en viss tid, vanligvis 3–5 år, eller i de mest alvorlige sakene, for alltid.

Dette innebærer at man som rådgiver bør være bevisst på hvordan den rådgivningen man yter kan oppfattes og benyttes av klientene, og at man sørger for å ha tilstrekkelig grunnlag for sin rådgivning.

Idrett og økonomisk kriminalitet

En internasjonal rapport «Money Laundering through the Football Sector» utarbeidet av Financial Action Task Force (FATF) konkluderer med at idretten kan utnyttes til kriminelle formål. Det benyttes etter hvert strukturer innen idrettssfæren som vi finner igjen innen næringslivet – strukturer som kompliserer skattemyndighetenes muligheter til å følge pengestrømmer, eierstrukturer mv.

Artikkelen er forfattet av:

Avdelingsdirektør
Tone Kaarbo
Skattedirektoratet,
Skattedirektørens stab

Idrettsutøvere som utmerker seg med gode resultater er – og har alltid vært – nasjonale helter som vi alle ser opp til. Dette gjelder publikum i alle aldre, både barn og voksne.

Disse utøverne sender viktige signaler ut til sitt publikum, ved den måten de opptrer på, også utenfor idrettsarenaen. Deres atferd er viktig for legitimiteten til den idretten de representerer. De sender også ut signaler som er viktige i forhold til etterlevelse av lover og regler, hva enten dette gjelder overholdelse av skatteregler eller andre plikter.

Idretten kan anses som en særegen «bransje». Hvis du først «slår igjennom», kan det være raske penger å tjene, og til dels store summer. Mange av utøverne er unge og

uerfarne. For noen er det tilstrekkelig å forholde seg til forbundet eller klubben som arbeidsgiver. Mens andre er i en posisjon der de trenger erfarne og profesjonelle rådgivere/hjelpere. De aller fleste rådgivere hjelper skattytere til å unngå feil og til å etterleve reglene. Men vi har dessverre sett eksempler på at rådgivere eller hjelpere har gått over grensen for det som kan anses lojalt i forhold til regelverket. Unge idrettsutøvere kan risikere ikke å velge riktig rådgiver eller hjelper i forhold til at regelverket overholdes.

Utgangspunkt – beskatning av idrettsutøvere

Utgangspunktet er at idrettsutøvere er skattepliktige for alle fordeler vunnet ved idretten. Dette gjelder f.eks. kontante penger, lønn, premier, overgangssummer, overskudd på utgiftsgodtgjørelser. Skatleggingen skal foretas uansett hvem som har ytt fordel, det være seg idrettslag, supporterklubber, firmaer, privatpersoner mv., såfremt ytelsen er oppnådd pga. idrettsutøvelsen.

Idrettsutøvere gis fradrag etter de generelle reglene for kostnader som er pådratt til å erverve den inntekten som blir skattlagt. Fradraget inngår i minstefradraget dersom utøveren er lønsmottaker.

Særregler om fond for idrettsutøvere

Unntak fra de alminnelige regler om beskatning, er fondsordningen for idrettsutøvere.

Aktive idrettsutøvere kan, etter eget valg, opprette fond i henhold til «Standard vedtekter for særforbundenes fond for aktive idrettsutøvere». Dersom idrettsutøveren velger å benytte seg av fondsordningen, skal alle midler og økonomiske bidrag av enhver art innbetales til utøverens konto i fondet. Dette vil gjelde inntekter som skriver seg fra reklame, sponsorvirksomhet og annen økonomisk støtte eller godtgjørelse som utøveren er avskåret fra selv å motta etter de til enhver tid gjeldende lover og bestemmelser for særforbund og organisasjoner som særforbundet er tilsluttet. Inntekten som settes inn på fondet, skattlegges ikke for utøveren på oppgjeningstidspunktet (utbetaler skal imidlertid svare arbeidsgiveravgift på dette tidspunktet).

Mens utøveren er aktiv, kan han få utbetalt midler til dekning av kostnader i forbindelse med utøvelse av idretten, når utbetalingene godkjennes etter gjeldende lover og regler i det enkelte særforbund. Utøveren vil ha krav på fradrag etter de generelle regler for kostnader som det enkelte år påløper til inntektens ervervelse. Det er ingen særregler for kostnader. Avkastning på fondsmidlene skattlegges hos idrettsutøveren som kapitalinntekt, og tidfestes etter realisasjonsprinsippet, dvs. det året den opptjenes.

Når idrettsutøveren slutter å konkurrere aktivt, skal innestående på fondet inklusiv avkastning utbetales i like store avdrag fordelt over et på forhånd bestemt antall år, maksimalt seks år fra det tidspunkt utøveren slutter å konkurrere. Alt uttak fra fondet er i utgangspunktet skattepliktig inntekt for

idrettsutøveren. Ved uttak fra fondet anses avkastning som allerede er skattlagt å være utbetalt først. Uttak fra fondet kan etter krav fra utøveren behandles som utgiftsgodtgjørelse hvis vilkårene for det er oppfylt. Uttak fra fondet som ikke er avkastning eller utgiftsgodtgjørelse, beskattes som lønn.

Fondsordningen gjelder ikke for utøvere av lagidrett.

Lagidrettsutøvere

For lagidrettsutøvere er det ingen særskilte regler. De skal behandles som ansatte og forholde seg til de reglene som gjelder ved beskatning av ansatte, se ovenfor under utgangspunkt.

Erfaringer

Idrett har ikke vært et stort satsningsområde i skatteetaten – skatteetaten har ikke brukt mye ressurser isolert sett på idrett. Det betyr imidlertid ikke at vi ikke har saker som ligger innenfor idretten, eller i sfæren rundt idretten. Dette gjelder for eksempel enkeltidrettsutøvere, idrettsklubber, idrettsarrangementer, eiere, sponsorer og agenter. Store investeringer, stor omsetning/inntekt, tips o.a. kan gjøre at vi i skatteetaten vil vurdere forholdet nærmere.

Skatteetaten ser også problemstillinger innen idretten i arbeidet for øvrig, for eksempel knyttet til skattekriminalitet, skatteparadisproblematikk, plassering av penger i utlandet, betalingskort og tvangsflytting. Det er mye penger innen idretten og i sfæren rundt idretten, for eksempel knyttet til sponsorinntekter, overgangsmarkeder, inngåelse av kontrakter mv. Aktørene kan være «store og ressurssterke», det opereres med kompliserte selskapsstrukturer, og land med sekretesslovgivning (skatteparadisland) kan være involvert. Dette gjør det vanskelig for kontrollmyndighetene å følge pengestrømmer, eierstrukturer mv.

I og med at det er mye penger i og rundt idretten, kan det være attraktivt for mindre seriøse aktører å utnytte systemet til egen vinning, og ikke nødvendigvis til den enkelte idrettsutøvers beste. Sett fra skatteetatens ståsted er det her den største risikoen for skatteunndragelser og annen kriminalitet ligger. Dette betyr ikke nødvendigvis at alt er helt «på stell» i enhver idrettsklubb eller hos enhver individuell idrettsutøver, men den mest alvorlige kriminaliteten antas etter vår vurdering i stor grad å ligge utenfor selve idretten. Kriminaliteten finner vi etter vår oppfatning i større grad i sfæren rundt idretten, og

utenfor det idretten nødvendigvis selv har herredømme over. Av denne grunn kan idretten og idrettsfæren ses på som et risikoområde – som det vil være verd å bruke ressursinnsats på også for skatteetaten.

Internasjonalt samarbeid

Rapport «Hvitvasking innen fotballen»

Det har vært samarbeidet internasjonalt for å se nærmere på problemstillinger knyttet til hvitvasking. «The financial action task force» (FATF) har, i samarbeid med OECDs gruppe «Tax crime and money laundering» (TCML) utarbeidet en rapport: «Money Laundering through the Football Sector».

Rapporten konkluderer med at kriminelle ser nytten i å utnytte sfæren/strukturene rundt idretten til kriminelle formål. Her kan eksempelvis nevnes at agenter i Spania for en tid tilbake ble tatt for å ha smuglet narkotika. Det trekkes også frem at enkelte eiere utnytter strukturer for eksempel rundt fotballklubber til egen vinning. Det benyttes teknikker som innebærer at personer knyttet til idrettssfæren bidrar økonomisk i nærmiljøet for å «vaske» midler, ikke bare økonomisk, men også sosialt (social laundering). Det sosiale engasjementet ved at det bidras med midler for å styrke lokale initiativer og innsats – også utover idretten, skaper tillit og aksept innen både idretten og i lokalmiljøet.

I rapporten trekkes videre frem at sports/fotball-industrien er utsatt for hvitvasking av kriminelle penger. For eksempel penger fra ran, narkotika, skattekriminalitet. Pengene brukes til investeringer i sportsindustrien til for eksempel drifting av klubb, utbetaling av lønn mv., og resultatet kan bli at penger «vaskes» rene. Særlige områder som trekkes frem i rapporten er problemstillinger knyttet til eierskap, overgangsmarkedet, gambling, utnyttelse av utøverens image-rettigheter, sponsorer og reklame. Annet kriminelt som finner sted, er menneskehandel, korrupsjon, hvitvasking, doping, og skatteunndragelser. Overføring av penger over landegrenser, bruk av skatteparadis, og innflokke eierstrukturer kompliserer for kontrollmyndighetene.

Rapporten konkluderer med at det er mye som tyder på at økonomisk kriminalitet og hvitvasking er knyttet til idretten.

Særlig om image-rettigheter

Problemstillinger som særlig er dukket opp de senere årene, er knyttet til idrettsutøvers utnyttelse av egen image. Utøveren inngår kontrakt med en klubb med lønn, bonus mv. Deretter avtaler spilleren med et selskap for eksempel etablert i et skatteparadis, at

dette selskapet skal ha rettighetene knyttet til utnyttelse av spillerens image. Det inngås så en avtale mellom klubben og det skatteparadisregistrerte selskapet. I denne avtalen forplikter klubben seg til å betale et visst beløp for en lisens som gir klubben adgang til å utnytte spillerens image-rettigheter. Spilleren på sin side forplikter seg til å samarbeide med klubben slik at den kan dra nytte av hans image.

Andre lands skattemyndigheter har stilt spørsmål ved realiteten i disse avtalene. Er det slik at klubben er blitt enig med spilleren om å kanalisere en viss andel av spillerens salær/lønn til såkalte image-rettigheter, slik at denne andelen holdes utenfor den skattepliktige lønnen? Klubben skulle i så fall betalt arbeidsgiveravgift av lønnen. I et slikt tilfelle vil både arbeidsgiver og spiller unndra seg skatteforpliktelser.

Organisering av arbeidet hos andre lands skattemyndigheter

Engelske skattemyndigheter har en særskilt organisering av arbeidet knyttet til oppfølgingen av idrettsklubber /utøvere og sfæren rundt disse. De har et eget team som bare jobber med problemstillinger knyttet til idretten. Som de sier selv: «As usual, where there is a lot of money, there is often a lot of tax avoidance. Such avoidance usually involves cross border transactions and tax haven jurisdictions.» Medarbeidere som arbeider i teamet, har

derfor spisskompetanse på markedet rundt idretten, og på internasjonale skatteregler.

Nederlandske skattemyndigheter har også en særskilt organisering av arbeidet med problemstillinger relatert til idrettslag og idrettsutøvere. I Nederland arbeides det nå med de profesjonelle fotballklubbene med sikte på å lage en «clean bill of health», slik at disse klubbene kan klassifiseres som risikofrie.

Hvitvasking gjennom betaling av skatt?

Hvitvasking av penger forekommer når det er behov for å skjule opprinnelsen til pengene, fordi de stammer fra kriminelle handlinger. For eksempel penger fra ran, narkotika, skattekriminalitet. Pengene brukes for eksempel til investeringer og betaling av gjeld og resultatet kan bli at penger «vaskes» rene. Det kan skje gjennom komplekse virksomheter og selskapsstrukturer, ofte med tilknytning til skatteparadisland. Hvitvasking av penger er ulovlig. I Norge skal rapporteringspliktige gi melding til Økokrim ved «mistenkelige transaksjoner» for å begrense muligheter for hvitvasking. Både rådgivere og næringsdrivende kan ha plikt til å si fra om mistenkelige transaksjoner. Skitne penger kan vaskes gjennom utspekulerte selskapsstrukturer, men vi kan også risikere at staten selv brukes som hvitvasker.

Skatteetaten er bevisst på at vi ikke er med på å hvitvaske penger – gjennom beskat-

ning av inntekter. Vi er opptatt av å sikre at inntekt/formue blir beskattet (i den grad de er skattepliktige til Norge). MEN vi skal ikke være med på å «vaske» penger hvite. I et samfunnsperspektiv er slike kriminelle handlinger uønsket – vi som etat vil bidra til at dette avdekkes – også ut over skatteunndragelser. Derfor jobber vi for å avsløre hvitvasking – både internt i etaten og i samarbeid med andre etater. Etatens taushetsplikt er, på visse vilkår, ikke til hinder for at vi gir opplysninger til politi og påtalemyndighet til bruk i straffesak også utenfor våre forvaltningsområder.

Aktuelt å se nærmere på fremover?

Skatteetaten vurderer mulighetene for et tettere samarbeid med idretten/idrettsorganisasjoner, for i fellesskap å iverksette tiltak som gagnar både skatteetaten og idretten. Det kan også være aktuelt å vurdere tiltak rettet mot eksterne aktører – i sfæren rundt idretten. Dette kan være ulike tiltak – fra veiledning, samarbeid og informasjon – til kontrolltiltak.

Skatteetaten deltar i internasjonalt arbeid (bl.a. i OECD) rundt hvitvasking og har også bidratt i arbeidet med å utarbeide ovennevnte rapport. Vi er kjent med de funn og de erfaringer som er gjort internasjonalt og vil vurdere etatens videre innsats ut fra dette. Skatteetaten vil fortsatt delta i og videreutvikle det internasjonale samarbeidet på dette området.

Finansiell rapportering:

Utenlandske selskaper notert på Oslo Børs

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor
Svein A. Andresen
Partner PricewaterhouseCoopers

Statsautorisert revisor
Bjørn Lund
Direktør PricewaterhouseCoopers

Artikkelen gir en forenklet oversikt over kravene til **finansiell rapportering som gjelder for utenlandske selskaper notert på Oslo Børs.**

Verdipapirhandelloven og tilhørende forskrift har blant annet innarbeidet EUs Transparency Directive 2004/109/EC (Rapporteringsdirektivet) i norsk lovgiv-

ning, noe som har ført til endringer i kravene til finansiell rapportering for børsnoterte selskaper. Som følge av disse endringene, har rapporteringen for børsnoterte selskaper blitt både omfattende og komplisert.

Betydningen av hjemstat

Som et utgangspunkt skal utstedere på Oslo Børs følge regler som er nedfelt i Verdipapirloven (vphl.) kapittel 5 og verdipapirforskriften. Innenfor EU-/EØS-